

КОРОЛІВСЬКИЙ ПАРК

серед львівських кам'яниць

52

Лариса МАРЧУК
(Львів)

У спекотні дні минулого літа львів'яни серед розігрітих сонцем кам'яниць, бруківки та асфальту шукали, як завжди, захисту під зеленими кронами дерев. З кожним роком це їм дедалі важче зробити. Бо Львів безсоромно й настирливо оголюють: постійно зникають дерева, зелені сквери, подвір'я. Наступ відбувається на законних підставах: є постанова міської ради про ущільнення забудови міста. І, вирубуючи чергове дерево, завжди можна виправдати свої дії потребою розвитку інфраструктури Львова. Ця тенденція не оминула навіть відомої життєдайної оази в центрі міста – парку імені Івана Франка.

Тепер він проглядається наскрізь. Нових насаджень тут обмаль, навіть трав'яний покрив помітно поменшав, під деревами чорніють цілі галявини оголеної землі. Зате на розгляд чиновників місцевої влади представлено інвестиційний проект підземного паркінгу.

Спогад про парк

Новина викликала спротив колективу Львівського Національного університету, який на своєму офіційному сайті опублікував звернення до влади з проханням відхилити необдуманий проект, що завдасть лише шкоди: не тільки знищить зелені насадження та зруйнує благоустрій паркової зони, а й загрожуватиме споруді університету. За дивним збігом обставин це сталося нині, коли університет відзначає 350-річчя. 28 травня в актовому залі на «Свято випускника» зібралось багато колишніх студентів. Вітаючи випускників із ювілеєм, ректор Іван Вакарчук наголосив на неприпустимості будівництва паркінгу перед входом в університет.

Усі, хто навчався в цьому виші, має романтичні спогади, пов'язані з парком, що був місцем зустрічей,

прогулянок, побачень. Хтось пригадав, як бігав у «зелений кіно-театр», як призначав тут побачення біля величних дорійських колон альтанки-ротонди, як полюбляв милуватися павами в зоокуточку, як охоче брав участь у веселих суботниках із благоустрою території парку. А якими пахощами був наповнений парк навесні, коли розцвітали бузок, жасмин, розкішні кущі півоній, ірисів! Студенти всідалися тут на лавках і залюбки наминали смажені чотирикопійчані (!) пиріжки.

В альбомах львів'ян зберігається чимало родинних фотографій на тлі ландшафтних принад парку. Тут полюбляв часто прогулюватися відомий композитор – професор консерваторії Станіслав Людкевич. Він був наділений особливим по-

чуттям поваги до людей різного соціального стану. Розповідають, що одного разу під час вечірньої прогулянки в темній алеї парку на нього напав грабіжник. Професор навіть у такій екстремальній ситуації звернувся до нього за всіма правилами етики: «Пане злодію.» Особливий сентимент мав до цього парку польський фантаст Станіслав Лем, котрий тут неподалік мешкав. У своїй автобіографічній повісті він розповів, як у дитинстві загубився серед кущів парку, як підлітком прогулювався з батьком, оглядаючи величні скульптури на фронтоні університету, зустрічав візки з морозивом перед входом у парк і чоловіка з так званим колом щастя, за допомогою якого можна було виграти бляшаний портсигар або кишенькове люстерко.

– Цей парк має кілька назв, – розповів дослідник історії Львова **Ілько ЛЕМКО**. – Тривалий час його називали Єзуїтським садом, потім іменем польського національного героя Тадеуша Костюшка.

Чотири роки тому багатий львівський м і щ а н и н Ян Шольц-Вольфович на місці ланів заклав парк, а його зять, посол Венеційської республіки у Львові, облаштував цю територію на італійський манір. Потім парк перейшов у власність ордену єзуїтів. А наприкінці XVIII століття, коли скасували орден єзуїтів, ця територія стала власністю австрійського уряду, й парк занедбали. Але, на щастя, уряд продав його підприємцю Яну Грехту, який переобладнав парк уже на французький манір. Він збудував тут літній кінотеатр, де ставили мод-

ні вистави, влаштовували гучні заваби, так звані фестини, зі штучними вогнями та феєрверками. Були тут каруселі, фонтани, альтанки. Лише одна з них, із дорійськими колонами, збереглася донині.

Власністю міста парк став 1855 року. Тоді відомий місцевий садівник Бауер наказав вирубати всі старі дерева й насадити нові: дуби, граби, липи, смереки (загалом понад 50 видів), якими ми милуємося досі. Нині це один із найстаріших муніципальних парків Європи. Не так давно, п'ять років тому, міська влада за 5 мільйонів гривень здійснила реставрацію парку. Повністю поміняли освітлення, встановили нові ковані ліхтарі та лавочки, замостили доріжки.

– Проведено реставрацію парку, а ось реконструкція так і не відбулася, – зауважив завідувач кафедри

ландшафтної архітектури

Львівського лісотехнічного університету професор **Володимир КУЧЕРЯВИЙ**.

– На формування паркових насаджень не знаходять коштів. Висаджування дерев і чагарників треба продовжити. Для природи настали найгірші часи, особливо в місті, що не має у своїй управлінській структурі ландшафтного архітектора. У таких великих містах, як Львів, обов'язково повинен бути ландшафтний архітектор, бо мета його роботи – гальмувати процес будівельної експансії на зелені насадження. Оскільки такої посади в нас немає, то й не дивно, що на парк зусібач наступає бізнес: ідеться не тільки про проект паркінгу, а й про відкриття при вході на головну алею парку пивного бару просто неба – на місці, де колись стояв пам'ятник, а нині тут чудова чаша, обрамлена клумбою.

Статус державного чи існування за принципом лісу?

Місце для відкритого майданчика під пивний бар багатьох львів'ян не задовольняє, бо обрали невдало. Бар розташований при вході на головну алею парку й, щоби потрапити під крони дерев, потрібно маневрувати біля столиків під парасольками, за якими п'ють пиво. До того ж є постанова міської ради про те, що в межах 200 метрів від навчальних закладів не влаштовувати відкритих кафе з продажу алкогольних напоїв. У парку, де постійно гуляють із дітьми, відпочивають школярі й студенти, знаходиться пивний бар, випари алкоголю від якого, особливо у спекотні дні, розносяться під стіни університету.

У члена Міжнародної федерації ландшафтних архітекторів Володимира Кучерявого, якому доводилося представляти Україну у Стокгольмі на симпозиумах і нарадах, спілкуватися з професіоналами та спостерігати, як там дбають про озеленення міст, з'явилася мрія: обгородити парк за принципом королівського – таким він був колись. Тут росте багато дерев-довгожителів, до

того ж історія його виникнення уможливорює надання парку статусу державного.

Нещодавно силами кафедри ландшафтної архітектури Львівського лісотехнічного університету за спонсорські кошти (а це 8 тисяч гривень) втілено проект створення в парку альпійської гірки: поруч із камінням студенти висадили 23 види рослин, за якими під час виробничих практик доглядатимуть.

– Наш парк росте за принципом лісу, – вважає директор ЛКП «Зелений Львів»

Ігор БАБІЙ. – У нас немає газонів, адже під кронами дерев – тінь. Саме тому в деяких місцях немає зеленого покриття. А ще в нас обмаль коштів для того, щоб висаджувати нові рослини.

Коментар

Коментар журналу «Віче» начальника управління зовнішньоекономічних відносин та інвестицій Львівської міської ради Сергія КИРАЛЯ:

– Львів має велику проблему з паркуванням автомобілів у центральній частині міста. Незручно і водіям, і пішоходам. Авто ставлять навіть на тротуарах. І влада постійно розглядає нові пропозиції щодо облаштування автостоянок, підземних паркінгів. Позаяк вільних місць у центральній частині обмаль, кожна пропозиція чи намір викликає спротив громадськості. Бо кожний думає тільки про себе. А ми дивимось, як це робить Європа. Там теж тісно, теж є історичні архітектурні пам'ятки, але поруч співіснують підземні паркінги. Наприклад, на площі перед Віденською оперою.

Ми справді розглядали проект-пропозицію підземного паркінгу на вулиці Університетській (якою перед центральним входом в університет курсує громадський транспорт – маршрутки, автобуси, тролейбуси) з метою перекрити її і зробити перед університетом пішохідну зону. Та оскільки цю пропозицію керівництво вузу не сприйняло, ми наразі відмовилися від намірів проектування підземного паркінгу між парком і університетом.